

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

**Z A K O N
O DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U PORODICI**

Sarajevo, decembar 2020. godine

PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO SKRAĆENOM POSTUPKU

Postupajući u smislu odredaba člana 26. Poslovnika o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine - Prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, br. 6/10, 37/10, 62/10 i 39/20), predlažemo donošenje Zakona o dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici po skraćenom postupku. Kao osnovni razlog za donošenje ovoga zakona po skraćenom postupku ističemo da se u konkretnom slučaju ne radi o složenom i obimnom zakonu, te da su u tom smislu ispunjeni uvjeti iz člana 172. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07, 2/08 i 26/20) i člana 164. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 27/03, 21/09 i 24/20).

Z A K O N
O DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U PORODICI

Član 1.

U Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13) u članu 2. iza stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

„(4) Osoba od povjerenja je član porodice ili druga fizička osoba ili zaposlenik organa starateljstva, institucije nadležne za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, druge javne ustanove ili nevladine organizacije iz člana 3. stav (5) ovog zakona, u koju žrtva nasilja ima povjerenje.“

Dosadašnji stav (4) postaje stav (5).

Član 2.

Iza člana 3. dodaje se novi član 3a. koji glasi:

„Član 3a.
(Osoba od povjerenja)

- (1) Žrtva nasilja ima pravo odrediti osobu od povjerenja koja može biti prisutna svim postupcima i radnjama propisanim ovim zakonom u koje je uključena žrtva, a koji su u vezi ostvarenja zaštite i podrške vezano za nasilje.
- (2) Sudovi i drugi državni organi su obavezni da omoguće prisustvo osobe od povjerenja u svim postupcima i radnjama iz stava (1) ovog člana.
- (3) Propis o uvjetima i načinu postupanja osobe od povjerenja donijet će federalni ministar pravde u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.“

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

O B R A Z L O Ž E N J E

ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U PORODICI

I. – USTAVNOPRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje navedenog zakona sadržan je u odredbi člana IV.C.3. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojom je predviđeno da pravila postupka koja su potrebna da se osigura jednakost u postupanju, kao i osnovni principi pravičnosti u postupcima pred sudovima uredit će se zakonima Federacije. Polazeći od činjenice da se ovim zakonom uređuju pravila postupka zaštite žrtve od nasilja u porodici u Federaciji navedena ustavna odredba predstavlja ustavni osnov za njegovo donošenje, pa je na osnovu člana IV.A.20.(1) d) Ustava Federacije, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nadležan za donošenje ovog zakona.

II. – RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Osnovni razlog za donošenje ovog zakona jeste unaprjeđenje normativnog okvira kojim je uređen postupak zaštite žrtve od nasilja u porodici i to na način da se u cilju zaštite žrtve uvodi novi institut „osoba od povjerenja“.

Federalno ministarstvo pravde je uvažavajući inicijativu Centra ženskih prava Zenica, broj 1-435/20 od 13.10.2020. godine, pripremiło Nacrt zakona o dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici.

Praćenje efikasnosti primjene zakonodavstva koje uređuje pitanje procesuiranja slučajeva nasilja u porodici u praksi, u Federaciji Bosne i Hercegovine, s posebnim fokusom na pitanje položaja i zaštite žrtve nasilja, pokazalo je niz slabosti koje ukazuju, između ostalog, na potrebu intervencije i u zakonodavstvu.

Specifičnost zakonodavnog uređenja ovog pitanja koja se manifestira u činjenici da procesuiranje počinioca krivičnog djela „nasilje u porodici“ koje je definisano u članu 222. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine se sprovodi prema odredbama Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, dok su mjere koje se mogu izreći nasilnoj osobi i procedura za njihovo izricanje propisane Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici.

Pored postupaka za utvrđivanje odgovornosti nasilne osobe, žrtva se u cilju ostvarivanja svojih prava pojavljuje i u postupcima pred različitim organima kao što su centri za socijalni rad, zdravstvene ustanove i dr. U svim ovim postupcima žrtva je sama, bez podrške i/ili pravne pomoći, nema status stranke u postupku i često je izložena dodatnoj traumi. Ovo otvara pitanje koliko je uspostavljeni sistem osigurao pravičnost postupka, posebno, s obzirom na prava koja su osigurana osumnjičenoj/optuženoj osobi i koliko je usklađen sa međunarodnim standardima.

Komparativno mapiranje zakonodavstva vezano za položaj žrtve u slučajevima nasilja u porodici u odnosu na neke zemlje regiona (Hrvatska i Crna Gora) koje je sproveo Centar ženskih prava Zenica pokazuje da su navedene zemlje u cilju izvršavanja međunarodnih obaveza, uključujući i obaveze iz Istanbulske konvencije izmjenile svoje zakonodavstvo i uvele institut „osobe od povjerenja“, s tim

što su odabrani različiti pristupi. Republika Hrvatska se odlučila za sveobuhvatan model reforme relevantnog zakonodavstva kojim se uređuju pitanje žrtve, a u cilju njegovog usklađivanja sa Direktivom 2012/29/EU o uspostavi minimalnih standarda, prava, podrške i zaštite žrtava zločina (Direktiva EU). Reforma je uključivala izmjene i dopune Zakona o kaznenom postupku i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Republika Crna Gora je izvršila samo izmjene i dopune Zakona o zaštiti od nasilja u porodici.

Specifičnost nasilja u porodici, a posebno evidentni problemi u praksi, vezani za njegovo procesuiranje, ukazuju na potrebu urgentnog djelovanja kako bi se osigurala barem podrška žrtvi kroz izmjene i dopune Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, na način da se izvrši uvođenje instituta „osoba od povjerenja“. Ovo je posebno važno s obzirom na činjenicu da nasilje u porodici često ima obilježja i nasilja na osnovu spola, što dodatno ukazuje na potrebu da se žrtvi osigura podrška u toku postupka. Potreba osiguranja podrške žrtvi se nameće kao imperativ.

Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici kroz uvođenje instituta „osobe od povjerenja“ omogućile bi se konkretne mjere kojima bi se ojačao položaj žrtve nasilja u porodici, osiguravanjem da su njena prava i interesi dosljedno i adekvatno predstavljeni i uzeti u obzir u svim fazama i kroz sve institucionalne i vaninstitucionalne mehanizme zaštite.

Učvršćivanje položaja žrtve nasilja podrazumijeva predviđanje konkretnih i efikasnih mjera zaštite kojima će se osigurati da su njihova prava i interesi propisno predstavljeni u okviru sudskih postupaka.

III. – USKLAĐENOST PROPISA S EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Prilikom izrade Nacrta ovog zakona Federalno ministarstvo pravde je imalo u vidu Uredbu o Uredu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije („Službene novine Federacije BiH“, broj 26/20) i Uredbu o postupku usklađivanja zakonodavstva Federacije BiH sa pravnom stečevinom Evropske unije („Službene novine Federacije BiH“, broj 98/16) i u tom smislu izvršilo je analizu evropske pravne stečevine.

Na osnovu navedene analize konstatujemo da je ovaj zakonski prijedlog u potpunosti usklađen s Direktivom 2012/29/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 25. oktobra 2012. godine o uspostavi minimalnih standarda za prava, podršku i zaštitu žrtava krivičnih djela te o zamijeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP.

IV. – OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ZAKONSKIH RJEŠENJA

Članom 1. ovog zakonskog prijedloga u značenju izraza sadržanih u članu 2. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici uvodi se definicija osobe od povjerenja.

Članom 2. ovog zakonskog prijedloga, iza člana 3. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici dodaje se novi član 3a. kojim se propisuje pravo žrtve nasilja da odredi

osobu od povjerenja, kao i obavezu sudova i drugih organa da omoguće prisustvo osobi od povjerenja.

V. - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona neće biti potrebno izdvojiti dodatna finansijska sredstva iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine.

ODREDBA ZAKONA KOJA SE DOPUNJUJE
Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
(„Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13)

Član 2.
Značenje izraza

Nasilna osoba u smislu ovog zakona je član porodice koji vrši radnje nasilja iz člana 7. ovog zakona.

Žrtva nasilja u smislu ovog zakona je svaki član porodice koji je izložen radnjama nasilja u porodici iz člana 7. ovog zakona.

Dijete u smislu ovog zakona je svaki član porodice koji nije navršio 18 godina života. Gramatički izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje muškog ili ženskog spola podrazumijevaju oba spola.